

Aktuality z Evropské unie od Stálého zastoupení ČAK v Bruselu

(září 2022)

★ Komise: nová pravidla EU o kybernetické odolnosti pro bezpečnější hardwarové a softwarové výrobky

Dne 15. září předložila Komise návrh nového aktu o kybernetické odolnosti, který má spotřebitele a podniky chránit před výrobky s nedostatečnými bezpečnostními prvky. Tento akt zavádí povinné požadavky na kybernetickou bezpečnost výrobků s digitálními prvky během celého životního cyklu. Navržená opatření stanoví pravidla pro uvádění výrobků s digitálními prvky na trh; základní požadavky na návrh, vývoj a výrobu výrobků s digitálními prvky a povinnosti hospodářských subjektů ve vztahu k těmto výrobkům. Nová pravidla přesunou odpovědnost na výrobce a budou se vztahovat na všechny výrobky, které jsou přímo nebo nepřímo připojeny k jinému zařízení nebo síti. Pro výrobky, u nichž jsou požadavky na kybernetickou bezpečnost stanoveny již ve stávajících předpisech EU, například zdravotnické prostředky, výrobky pro letecký průmysl nebo automobily, budou platit určité výjimky. Návrh aktu o kybernetické odolnosti nyní posoudí Evropský parlament a Rada.

Více informací k navrhovanému aktu je v angličtině k dispozici zde: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/cs/node/11164>

★ EP: Maďarsko již nelze považovat za plnohodnotnou demokracii

Dne 15. září vydal Evropský Parlament usnesení, ve kterém odsuzuje záměrné a systematické úsilí maďarské vlády o oslabení základních hodnot Unie a požaduje výsledky v postupu podle článku 7 Smlouvy o EU. Dle europoslanců přispěl nedostatek rozhodných opatření ze strany EU ke vzniku „hybridního režimu volební autokracie“. Poslanci zdůrazňují, že čl. 7 odst. 1 Smlouvy o EU nevyžaduje jednomyslnost členských států pro určení jasného rizika závažného porušení unijních hodnot ani pro vydání konkrétních doporučení a termínů. Jakékoli další prodlení v nápravě situace v Maďarsku v souvislosti s článkem 7 by podle europoslanců znamenalo porušení zásady právního státu samotnou Radou. Poslanci naléhavě vyzývají Komisi, aby plně využila všech nástrojů, které má k dispozici, a zejména nařízení o podmíněnosti rozpočtu. Vyzývají Komisi k tomu, aby neschválila maďarský plán v rámci Nástroje pro oživení a odolnost; vyloučila z financování ty programy

soudržnosti, které přispívají ke zneužívání finančních prostředků EU nebo k porušování zásad právního státu; a přísněji uplatňovala nařízení o společných ustanoveních a finanční nařízení s cílem zabránit zneužívání finančních prostředků EU z politických důvodů.

Plné znění usnesení EP je v češtině k dispozici zde: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0324_CS.html

Komise: Nová pravidla o odpovědnosti za vady výrobků a za umělou inteligenci

Dne 28. září přijala Komise dva návrhy k přizpůsobení pravidel odpovědnosti digitálnímu věku. Komise navrhuje modernizovat stávající směrnici objektivní odpovědnosti výrobců za vadné výrobky. Revidovaná pravidla by měla poskytnout podnikům právní jistotu, aby mohly investovat do nových a inovativních produktů, a zajistit, aby oběti mohly získat spravedlivé odškodnění v případě, že jim vadné výrobky způsobí újmu. Nové znění směrnice by mělo umožnit odškodnění v případě, že produkty, jako jsou roboti, drony nebo systémy chytrých domácností, přestanou být bezpečné na základě aktualizace softwaru, umělé inteligence nebo digitálních služeb, které jsou k provozu výrobku potřeba. Dále by měla vytvořit rovnější podmínky pro výrobce z EU a ze třetích zemí a spotřebitelé poškození nebezpečnými výrobky dováženými ze třetích zemí se budou moci obrátit na dovozce nebo zástupce výrobce v EU s žádostí o odškodnění.

Poté Komise navrhla i cílenou harmonizaci vnitrostátních pravidel na základě směrnice o odpovědnosti za umělou inteligenci. Nová pravidla mají usnadnit získání náhrady škody v případě, že někdo byl diskriminován v rámci přijímacího řízení využívajícího technologie umělé inteligence. Směrnice dále zjednodušuje právní postup pro poškozené, pokud jde o dokazování zavinění, které způsobilo újmu. Zavádí dva hlavní prvky: zaprvé za okolností, kdy bylo zjištěno příslušné zavinění a příčinná souvislost s výkonem umělé inteligence se jeví jako přiměřeně pravděpodobná, uplatní se tzv. „domněnka příčinné souvislosti“ namísto důkazního břemene poškozeného - jak byla újma způsobena konkrétním zaviněním nebo opomenutím. Zadruhé budou mít poškození více nástrojů, jak usilovat o náhradu škody, a to zavedením práva na přístup k důkazům od společností a dodavatelů v případech, kdy se jedná o vysoce rizikové systémy umělé inteligence. Návrh Komise budou nyní schvalovat Evropský parlament a Rada.

Návrh směrnice o objektivní odpovědnosti za vadné výrobky je v angličtině k dispozici zde: https://single-market-economy.ec.europa.eu/document/3193da9a-cecb-44ad-9a9c-7b6b23220bcd_en

Návrh směrnice o odpovědnosti za umělou inteligenci je k dispozici zde: https://ec.europa.eu/info/files/proposal-directive-adapting-non-contractual-civil-liability-rules-artificial-intelligence_en

FRA: Monitorovací systémy nuceného návratu – aktualizace 2022

Od roku 2014 zveřejňuje Agentura EU pro základní práva (FRA) každoroční aktualizaci monitorovacích systémů pro nucené návraty, které členské státy EU zřídily podle čl. 8 odst. 6 směrnice EU o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (směrnice 2008/115/ES). Tento přehled aktualizovaný v září tohoto roku popisuje různé ukazatele pro účinný systém monitorování nucených návratů, včetně organizací odpovědných za monitorování nucených návratů v členských státech a o jejich činnosti, počtu operací monitorovaných v roce 2021, počtu vyškolených pracovníků, apod. V praxi přetrvávají u členských států mezery ve sledování návratu a nezávislý dohled může být problematický, pokud je hlavní monitorovací subjekt úzce propojen s orgánem odpovědným za navrácení. V některých členských státech EU je monitorováno jen velmi málo operací nebo je omezeno na fázi před návratem a nezahrnuje fáze návratu za letu a přílety. I v roce 2021 pandemie Covid-19 výrazně ovlivňovala počet návratů v EU. V důsledku toho zůstaly údaje o sledování návratnosti v roce 2021 nízké.

Přehled ukazatelů nuceného návratu pro rok 2022 je k dispozici zde: <https://fra.europa.eu/en/publication/2022/forced-return-monitoring-systems-2022-update>

Antimonopolní předpisy: Komise přijala pokyny ke kolektivním smlouvám osob samostatně výdělečně činných bez zaměstnanců

Evropská komise dne 29. září přijala pokyny k uplatňování právních předpisů EU v oblasti hospodářské soutěže na kolektivní smlouvy týkající se pracovních podmínek osob samostatně výdělečně činných bez zaměstnanců. Pokyny objasňují, kdy se mohou některé samostatně výdělečně činné osoby sdružit pro kolektivní vyjednávání za účelem dosažení lepších pracovních podmínek, aniž by porušily pravidla EU v oblasti hospodářské soutěže. Ustanovení článku 101 Smlouvy o fungování EU zakazuje dohody mezi podniky, které omezují hospodářskou soutěž. Zatímco se na kolektivní smlouvy mezi zaměstnavatelem a zaměstnanci pravidla EU v oblasti hospodářské soutěže nevztahují, osoby samostatně výdělečně činné jsou považovány za „podniky“, a tudíž hrozí, že při kolektivním vyjednávání o svých odměnách nebo jiných obchodních podmínkách poruší pravidla hospodářské soutěže. V důsledku toho si osoby samostatně výdělečně činné proto často nejsou jisté, zda mohou pracovní podmínky vyjednat kolektivně. Pokyny se vztahují na samostatně výdělečně činné osoby bez zaměstnanců, které nezaměstnávají jiné pracovníky.

Více informací je k dispozici v češtině zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_22_5796

Frontex: právní stát a fungování Frontexu

V dubnu 2022 rezignoval výkonný ředitel Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex). Rezignace ředitele Leggeriho byla pravděpodobně důsledkem zprávy vydané Evropským úřadem pro boj proti podvodům (OLAF). K tomuto tématu bylo na webu Verfassungsblog zveřejněno několik příspěvků, které se zabývají fungováním Frontexu v souvislosti s hodnotami právního státu.

Neslučitelná trojice? Frontex, vnější hranice EU a právní stát (Luisa Marin, Mariana Gkliati, Sarah Tas)

Rezignace výkonného ředitele Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž na konci dubna 2022 je dle tohoto článku z velké části důsledkem zprávy Evropského úřadu pro boj proti podvodům OLAF o pochybení, zatajování důkazů, a zastrašování oznamovatelů souvisejících s odmítavým jednáním. Tato zpráva je dosud formálně nezveřejněná, ale unikla do tisku. Mezi obviněními bývalého výkonného ředitele Leggeriho patří obtěžování na pracovišti, podvody při zadávání veřejných zakázek, průtahy při najímání osob provádějících sledování základních práv a krytí porušování základních práv. Správní rada agentury rezignaci přijala a usoudila, že zahájení dalšího řízení proti výkonnému řediteli již není nutné. Toto kontroverzní řešení umožňuje utajit okolnosti rezignace. Na pozadí dobře podložených tvrzení o významných mezerách mezi právními povinnostmi agentury a její prací v praxi, spolu s nepopíratelnými důkazy o systematickém a rozšířeném násilí na vnějších hranicích EU existuje dostatek důkazů, že respekt k hodnotám právního státu na vnějších hranicích EU je ohrožen.

Článek je v angličtině k dispozici zde: <https://verfassungsblog.de/an-impossible-trinity/>

Odpovědnost a rezignace výkonného ředitele Frontexu (Mariana Gkliati)

Článek se zabývá mimosoudními formami odpovědnosti: administrativní (včetně finanční), demokratickou a společenskou odpovědností. Kombinace soudních a mimosoudních mechanismů odpovědnosti může společně chránit právní stát. Důsledný systém mimosoudních opravných prostředků, včetně například nezávislého monitorování, může působit preventivně a přidat několik vrstev dohledu, aby se předcházelo porušení. Čím užší je ochrana poskytovaná mimosoudními zárukami, tím relevantnější a naléhavější se stává dostupnost a účinnost systému soudních opravných prostředků.

Článek je v angličtině k dispozici zde: <https://verfassungsblog.de/whats-in-a-name/>

CEPS: Studie k Aktu o umělé inteligenci

Centrum pro evropská politická studia (CEPS) zveřejnilo dne 14. září komentář k návrhu Komise ohledně Aktu o umělé inteligenci. Dohoda o Aktu o umělé inteligenci je očekávána v polovině roku 2023. Dle CEPS se může Akt o umělé inteligenci překrývat s několika dalšími legislativními návrhy – horizontálními i sektorově specifickými. V důsledku toho se mohou objevit mezery a nesrovnalosti. Studie se zabývá analýzou vzájemného působení mezi Aktem o umělé inteligenci a digitálním

acquis EU. Mapuje mezery a omezení Aktu o umělé inteligenci ve vztahu ke 14 právním předpisům. Studie identifikuje klíčové oblasti, kde se mohou objevit problémy, a předkládá například následující politická doporučení: je potřeba vyjasnit a sladit terminologii s právními kategoriemi a pojmy ve stávající legislativě EU týkající se umělé inteligence; dále by měl být akt v souladu s pravidly EU na ochranu údajů, například pokud jde o zákonnost zpracování osobních údajů; přístup aktu založený na riziku obsahuje řadu mezer, které je třeba vyřešit, aby se zlepšila právní jistota.

Studie je v angličtině k dispozici zde: <https://www.ceps.eu/ceps-publications/the-ai-act-and-emerging-eu-digital-acquis/>

Rada Evropy: právo na čisté, zdravé a udržitelné životní prostředí

Výbor ministrů Rady Evropy zveřejnil dne 27. září doporučení, ve kterém vyzývá členské státy, aby zvažily uznání práva na čisté, zdravé a udržitelné životní prostředí na národní úrovni jako lidského práva. Doporučení zmiňuje, že změna klimatu, ztráta biologické rozmanitosti a znečištění jsou zásadní pro užívání lidských práv, a proto je nutné uznávat právo na čisté, zdravé a udržitelné životní prostředí v mezinárodních právních nástrojích a národních ústavách i legislativě. Výbor ministrů dále podotýká, že zhoršování životního prostředí má vyšší dopad na nejzranitelnější skupiny. Také zdůrazňuje, že je důležité, aby vlády spolupracovaly s subjekty na nižší než celostátní úrovni, s občanskou společností nebo regionálními institucemi na ochranu a prosazování lidských práv. Na závěr vyzývá členské státy, aby vyžadovaly od obchodních podniků jednání v souladu s povinnostmi v oblasti lidských práv a životního prostředí.

Doporučení je v angličtině k dispozici zde: https://search.coe.int/cm/pages/result_details.aspx?objectid=0900001680a83df1

JUDIKATURA

SDEU: Rozsudek ve spojených věcech C-793/19 SpaceNet a C-794/19 Telekom Deutschland, ze dne 20. září 2022

Soudní dvůr potvrdil, že unijní právo brání plošnému a nerozlišujícímu uchovávání provozních a lokalizačních údajů s výjimkou případů vážného ohrožení veřejné bezpečnosti. Za účelem boje proti závažné trestné činnosti však mohou členské státy při striktním dodržování zásady proporcionality stanovit zejména cílené nebo urychlené uchovávání takových údajů, jakož i plošné a nerozlišující uchovávání IP adres.

Společnosti SpaceNet a Telekom Deutschland poskytují v Německu veřejně dostupné služby internetového připojení. Před německými soudy tyto společnosti napadly povinnost uchovávat od 1. července 2017 telekomunikační provozní a lokalizační

údaje svých zákazníků, kterou jim ukládá německý zákon o telekomunikacích (TKG). TKG ukládá poskytovatelům výše zmíněných služeb zejména za účelem stíhání závažných trestných činů nebo odvrácení konkrétního nebezpečí pro národní bezpečnost, plošné a nerozlišující uchovávání zásadních provozních a lokalizačních údajů koncových uživatelů po dobu několika týdnů. Německý Spolkový správní soud požádal SDEU o vyjasnění, zda unijní právo brání takové vnitrostátní právní úpravě. Jeho pochybnosti vyplývají zejména ze skutečnosti, že povinnost uchovávat údaje stanovená TKG se týká nižšího počtu údajů a kratší doby uchovávání (4, nebo 10 týdnů), než stanoví vnitrostátní právní předpisy dotčené ve věcech, v nichž byly vydány předchozí rozsudky. Tyto zvláštnosti omezují možnost, že by uchovávané údaje umožnily vyvodit velmi přesné závěry o soukromém životě osob, jejichž údaje byly uchovávány.

Soudní dvůr v rozsudku potvrdil svou judikaturu a stanovil, že unijní právo brání vnitrostátní právní úpravě, která pro účely boje proti závažné trestné činnosti a předcházení závažnému ohrožení veřejné bezpečnosti preventivně stanoví plošné a nerozlišující uchovávání provozních a lokalizačních údajů. Naproti tomu unijní právo nebrání vnitrostátní právní úpravě, která za účelem zajištění národní bezpečnosti stanoví možnost přikázat poskytovatelům služeb elektronických komunikací, aby prováděli plošné a nerozlišující uchovávání provozních a lokalizačních údajů v situacích, kdy dotyčný členský stát čelí závažnému ohrožení národní bezpečnosti, které se jeví jako skutečné a aktuální nebo předvídatelné. Takový příkaz může být přezkoumán buď soudem, nebo nezávislým správním orgánem a může být vydán pouze na dobu nezbytně nutnou, avšak s možností prodloužení, pokud toto ohrožení přetrvává; která za účelem zajištění národní bezpečnosti, boje proti závažné trestné činnosti a předcházení závažnému ohrožení veřejné bezpečnosti stanoví cílené uchovávání provozních a lokalizačních údajů, které je na základě objektivních a nediskriminačních kritérií vymezeno kategoriemi dotčených osob nebo prostřednictvím zeměpisného kritéria, na dobu nezbytně nutnou, avšak s možností prodloužení; která za stejnými účely stanoví plošné a nerozlišující uchovávání IP adres přidělených zdroji připojení, a to po nezbytně nutnou dobu; – která za účelem zajištění národní bezpečnosti, boje proti trestné činnosti a veřejné bezpečnosti stanoví plošné a nerozlišující uchovávání údajů o totožnosti uživatelů prostředků elektronické komunikace; která za účelem boje proti závažné trestné činnosti a a fortiori zajištění národní bezpečnosti stanoví možnost přikázat poskytovatelům služeb elektronických komunikací, aby po určenou dobu prováděli urychlené uchování provozních a lokalizačních údajů, jimiž tito poskytovatelé služeb disponují. Taková vnitrostátní právní úprava kromě toho musí pomocí jasných a přesných pravidel zajistit při uchovávání dotčených údajů dodržení souvisejících hmotněprávních a procesních podmínek, a to že subjekty údajů mají k dispozici účinné záruky proti riziku zneužití.

Povinnost uchovávání stanovená TKG se vztahuje na velmi široký soubor provozních a lokalizačních údajů. Tento soubor provozních údajů uchovávaných po dobu deseti týdnů a lokalizačních údajů uchovávaných po dobu čtyř týdnů přitom umožňuje vyvodit přesné závěry o soukromém životě osob, jejichž údaje jsou uchovávány. Pokud jde o záruky stanovené TKG, jejichž cílem je chránit uchovávané údaje před riziky zneužití a před jakýmkoli protiprávním přístupem, Soudní dvůr uvádí, že uchovávání těchto údajů a přístup k nim představují samostatné zásahy do základních práv subjektů údajů vyžadující samostatné odůvodnění. Z toho vyplývá, že vnitrostátní právní

předpisy zajišťující plné dodržování podmínek vyplývajících z judikatury v oblasti přístupu k uchovávaným údajům nemohou být z povahy věci způsobilé omezit, či dokonce zhojit závažný zásah do práv subjektů údajů, který by vyplýval z plošného uchovávání těchto údajů.

Plné znění rozsudku je v češtině k dispozici zde: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=265881&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1397509>

SDEU: Rozsudek ve spojených věcech C-339/20 VD a C-397/20 SR, ze dne 20. září 2022

Provozovatelé služeb elektronických komunikací nemohou preventivně provádět plošné a nerozlišující uchovávání provozních údajů po dobu jednoho roku ode dne, kdy byly zaznamenány, pro účely boje proti protiprávním jednáním spočívajícím ve zneužívání trhu. Vnitrostátní soud kromě toho nemůže časově omezit účinky prohlášení neplatnosti vnitrostátního právního předpisu, který takové uchovávání stanoví.

Ve Francii byla proti VD a SR zahájena trestní řízení pro trestné činy podplácení a praní peněz. Základem těchto řízení byly osobní údaje z telefonických hovorů VD a SR, které vyšetřujícímu soudci sdělil Úřad pro finanční trhy (ÚFT) poté, co v dané věci provedl vyšetřování. VD a SR podali proti dvěma rozsudkům odvolacího soudu v Paříži kasační stížnost u Kasačního soudu, u něhož s odkazem na judikaturu Soudního dvora namítali, že ÚFT vycházel při shromažďování uvedených údajů z vnitrostátních ustanovení, která nejsou v souladu s unijním právem, jelikož počítají s plošným a nerozlišujícím uchováváním údajů o připojení a nikterak neomezuji pravomoc vyšetřovatelů ÚFT vyžádat si uchovávané údaje. Kasační soud se Soudního dvora v rámci žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce dotázal, zda lze sladit relevantní ustanovení směrnice o soukromí a elektronických komunikacích, ve spojení s Listinou základních práv Evropské unie, s ustanoveními vyplývajícími ze směrnice o zneužívání trhu a z nařízení o zneužívání trhu. V případě, že by vyšlo najevo, že dotčené vnitrostátní právní předpisy nejsou v souladu s unijním právem, předkládající soud se táže, zda je třeba dočasně zachovat účinky těchto právních předpisů, a to ve snaze zabránit právní nejistotě a umožnit využití údajů uchovávaných na základě těchto právních předpisů pro účely odhalování a stíhání protiprávního jednání spočívajícího v obchodování s lidmi.

Soudní dvůr v tomto rozsudku konstatoval, že směrnice o zneužívání trhu ani nařízení o zneužívání trhu nemohou představovat právní základ obecné povinnosti uchovávat záznamy o datových přenosech v držení provozovatelů služeb elektronických komunikací za účelem výkonu pravomocí svěřených příslušným finančním orgánům na základě těchto právních nástrojů. Soudní dvůr dále připomněl, že směrnice o soukromí a elektronických komunikacích představuje v oblasti uchovávání a obecněji zpracování osobních údajů v odvětví elektronických komunikací referenční akt. Tato směrnice se tedy vztahuje i na záznamy o datových přenosech v držení provozovatelů služeb elektronických komunikací, které mohou příslušné finanční orgány od těchto provozovatelů požadovat ve smyslu směrnice o zneužívání trhu a nařízení o zneužívání trhu. Legalita zpracování záznamů v držení provozovatelů služeb

elektronických komunikací se proto musí posuzovat s ohledem na podmínky stanovené ve směrnici o soukromí a elektronických komunikacích, jak ji vykládá Soudní dvůr. Soudní dvůr dále potvrdil svoji judikaturu, podle níž unijní právo brání tomu, aby vnitrostátní soud časově omezil účinky prohlášení neplatnosti, které musí učinit na základě vnitrostátního práva ve vztahu k vnitrostátním právním předpisům, jež ukládají poskytovatelům služeb elektronických komunikací plošné a nerozlišující uchovávání provozních a lokalizačních údajů, a to z důvodu neslučitelnosti těchto právních předpisů se směrnicí o soukromí a elektronických komunikacích. Soudní dvůr ovšem připomněl, že přípustnost důkazů získaných prostřednictvím takového uchovávání je podle zásady procesní autonomie členských států věcí vnitrostátního práva, s výhradou dodržení zejména zásad rovnocennosti a efektivity. Posledně uvedená zásada ukládá vnitrostátnímu trestnímu soudu, aby nepřihlížel k informacím a důkazům, které byly získány prostřednictvím plošného a nerozlišujícího uchovávání neslučitelného s unijním právem, pokud se dotčené osoby nemohou k těmto informacím a důkazům, které spadají do oblasti, jež se vymyká znalosti soudu, a mohou rozhodujícím způsobem ovlivnit posouzení skutkového stavu, účinně vyjádřit.

Plné znění rozsudku je v češtině k dispozici zde: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=265882&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1732605>

SDEU: Rozsudek ve věci C-159/21 GM v. Országos Idegenrendészeti Főigazgatósága, ze dne 22. září 2022

Odnětí mezinárodní ochrany v důsledku ohrožení národní bezpečnosti: unijní právo brání maďarské právní úpravě, podle které má dotyčná osoba nebo její zástupce přístup ke spisu pouze a posteriori, na základě povolení a bez sdělení důvodů, na nichž je rozhodnutí založeno. Unijní pravidla neumožňují, aby orgán odpovědný za posuzování žádostí o mezinárodní ochranu systematicky vycházel z neodůvodněného stanoviska orgánů odpovědných za specializované funkce související s národní bezpečností, které konstatovaly, že určitá osoba představuje hrozbu pro uvedenou národní bezpečnost.

V roce 2002 byl GM maďarským soudem odsouzen k trestu odnětí svobody za obchodování s omamnými látkami. Po podání Žádosti o azyl v Maďarsku bylo GM přiznáno postavení uprchlíka rozsudkem, který v červnu 2012 vynesl Soud hlavního města Budapešti. Rozhodnutím přijatým v červenci 2019 mu Národní generální ředitelství cizinecké policie odňalo postavení uprchlíka a odmítlo mu přiznat status doplňkové ochrany upravený směrnicemi 2011/951 a 2013/322, přičemž v jeho případě uplatnilo zásadu nenavracení. Toto rozhodnutí vycházelo z neodůvodněného stanoviska vydaného dvěma maďarskými specializovanými orgány, Úřadem pro ochranu Ústavy a Ústředním úřadem pro prevenci terorismu, ve kterém tyto dva orgány dospěly k závěru, že pobyt GM ohrožuje národní bezpečnost. GM podal proti tomuto rozhodnutí žalobu k předkládajícímu soudu. Předkládající soud se zabýval zejména slučitelností maďarské právní úpravy týkající se přístupu k utajovaným informacím s článkem 23 směrnice 2013/323, který stanoví rozsah právní pomoci a zastupování žadatele o mezinárodní ochranu. Klade si rovněž otázku slučitelnosti maďarského pravidla, které vyžaduje, aby správa vycházela z neodůvodněného

stanoviska výše uvedených specializovaných orgánů, aniž sama může přezkoumat použití ustanovení o vyloučení dotčené ochrany, s unijním právem.

Soudní dvůr rozhodl, že směrnice 2013/324 vykládaná s ohledem na obecnou zásadu práva na řádnou správu a článek 47 Listiny základních práv Evropské unie brání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví, že pokud se rozhodnutí o zamítnutí žádosti o mezinárodní ochranu nebo o odnětí této ochrany zakládá na informacích, jejichž zpřístupnění by ohrozilo národní bezpečnost dotčeného členského státu, dotčená osoba nebo její poradce mohou mít přístup k těmto informacím pouze a posteriori, na základě povolení, bez sdělení důvodů, na nichž se tato rozhodnutí zakládají, přičemž uvedené informace nesmějí být použity pro účely pozdějšího správního nebo soudního řízení. Soudní dvůr rovněž upřesnil, že směrnice 2013/32 a 2011/955 brání vnitrostátní právní úpravě, podle níž v případě, že orgány odpovědné za specializované funkce související s národní bezpečností v neodůvodněném stanovisku konstatovaly, že osoba představuje ohrožení národní bezpečnosti, je orgán odpovědný za přezkum žádostí o mezinárodní ochranu na základě tohoto stanoviska systematicky povinen vyloučit poskytnutí doplňkové ochrany této osobě nebo jí odejmout mezinárodní ochranu, která byla uvedené osobě dříve udělena.

Soudní dvůr stanovil, že pokud jde o otázku souladu vnitrostátní právní úpravy s unijním právem v rozsahu, v němž omezuje přístup dotčených osob nebo jejich zástupce k důvěrným informacím, na jejichž základě byla přijata rozhodnutí o odnětí nebo odmítnutí mezinárodní ochrany z důvodů ochrany národní bezpečnosti, Soudní dvůr připomíná, že pokud členské státy omezí přístup k informacím nebo zdrojům, jejichž zpřístupnění by zejména ohrozilo národní bezpečnost nebo bezpečnost zdrojů, musí členské státy nejen zpřístupnit tyto informace nebo uvedené zdroje soudům příslušným k rozhodování o legalitě rozhodnutí o mezinárodní ochraně, ale také stanovit ve vnitrostátním právu postupy, které zaručí dodržování práva dotčené osoby na obhajobu. I když členské státy mohou v tomto ohledu povolit přístup k uvedeným informacím poradci dotčené osoby, tento postup nepředstavuje jedinou možnost poskytnutou členským státům pro dosažení souladu s uvedenou povinností. Soudní dvůr rovněž připomíná, že právo na obhajobu není absolutní výsadou a že právo na přístup ke spisu, které je důsledkem tohoto práva, může být omezeno, na základě vyvažování práva na řádnou správu a práva na účinnou právní ochranu dotčené osoby a dále zájmů uplatněných k odůvodnění, že se této osobě nezpřístupní podklad ve spise, zejména pokud se tyto zájmy týkají národní bezpečnosti. I když toto vyvažování s ohledem na nezbytné dodržení článku 47 Listiny základních práv nemůže vést k tomu, že zbaví právo dotčené osoby na obhajobu veškeré účinnosti a právo na opravný prostředek stanovené samotnou směrnicí, může nicméně vést k tomu, že určité skutečnosti obsažené ve spise nebudou dotčené osobě sděleny, pokud by zpřístupnění těchto informací mohlo přímo a konkrétně ohrozit národní bezpečnost dotčeného členského státu. **V důsledku toho čl. 23 odst. 1 druhý pododstavec směrnice 2013/32 nelze vykládat v tom smyslu, že umožňuje příslušným orgánům postavit dotčenou osobu do situace, v níž by se ani ona, ani její poradce nemohli – v případě nutnosti v rámci zvláštního řízení, jehož cílem je ochrana národní bezpečnosti – skutečně seznámit s obsahem rozhodujících skutečností obsažených v jejím spise.**

Soudní dvůr dále rozhodl, že pouze rozhodujícímu orgánu přísluší, aby pod soudní kontrolou posoudil všechny relevantní skutečnosti a okolnosti, které se týkají odnětí,

ukončení postavení uprchlíka nebo zamítnutí jeho prodloužení a těch, které se týkají vyloučení z nároku na status. Tento rozhodující orgán musí kromě toho ve svém rozhodnutí uvést důvody, které jej vedly k přijetí jeho rozhodnutí.

Plné znění rozsudku je v češtině k dispozici zde: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=266106&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1350688>

SDEU: Stanovisko generální advokátky Čapety ve věci C-356/21 J. K. v. TP S. A., ze dne 8. září 2022

Svobody zvolit si smluvní stranu se nelze dovolávat k odůvodnění diskriminace na základě sexuální orientace.

Jistý samostatně výdělečně činný pracovník poskytoval editorské služby polské veřejnoprávní televizi po dobu sedmi let na základě po sobě jdoucích krátkodobých smluv. V prosinci 2017 zveřejnil spolu se svým partnerem na YouTube vánoční hudební video, jehož cílem bylo podpořit toleranci vůči párům téhož pohlaví. Krátce po zveřejnění tohoto videa informovala televizní stanice pracovníka o ukončení jeho stávající smlouvy a o tom, že nová smlouva nebude uzavřena. Maje za to, že televizní stanice přijala toto rozhodnutí z důvodu jeho sexuální orientace, podal samostatně výdělečně činný pracovník žalobu na náhradu škody k Varšavskému obvodnímu soudu. Tento polský soud se v dotázal Soudního dvora, zda rámcová směrnice o rovném zacházení v zaměstnání a povolání je použitelná na tento případ, takže brání polské právní úpravě, která dovoluje odmítnout uzavření smlouvy s osobou samostatně výdělečně činnou z důvodu její sexuální orientace.

Generální advokátka Tamara Čapeta zaujala ve svém stanovisku názor, že se směrnice vztahuje na situaci, kdy někdo odmítne uzavřít smlouvu s osobou samostatně výdělečně činnou z důvodu její sexuální orientace. Zaprvé směrnice výslovně zmiňuje podmínky přístupu jak k zaměstnání, tak k samostatné výdělečné činnosti. Generální advokátka připomněla, že tím, že směrnice zahrnuje oblast „zaměstnání a povolání“, je jejím cílem umožnit občanům realizovat jejich potenciál a vydělávat si na živobytí poskytováním práce. Důležité pro použití této směrnice je, aby určitá osoba vykonávala osobní práci bez ohledu na právní formu, na základě níž je tato práce poskytována. Z tohoto důvodu měla generální advokátka za to, že pojem „samostatně výdělečná činnost“ nevylučuje dodání zboží a poskytování služeb, jestliže poskytovatel služeb nabízí svou osobní práci, aby si vydělal na živobytí. Zadruhé generální advokátka konstatovala, že „podmínky přístupu k samostatné výdělečné činnosti“ zahrnují okolnosti nebo skutečnosti, které musí být prokázány, aby mohla určitá osoba získat přístup k určitému zaměstnání jako osoba samostatně výdělečně činná. Generální advokátka v této souvislosti zdůraznila, že pokud potenciální příjemce služeb osoby samostatně výdělečně činné podmiňuje přístup k zaměstnání tím, že poskytovatel není homosexuál, nemá osoba takové sexuální orientace k této konkrétní práci přístup. Odmítnutí uzavřít individuální smlouvu o poskytování služeb s osobou samostatně výdělečně činnou z důvodu její sexuální orientace tudíž spadá pod pojem „podmínky přístupu k samostatné výdělečné činnosti“. Generální advokátka dále poukázala na to, že za okolností projednávané věci se použije nejen ustanovení směrnice, které zmiňuje „podmínky přístupu k

samostatné výdělečné činnosti“ dotyčného samostatně výdělečně činného pracovníka, ale i ustanovení týkající se skončení jeho smluvního vztahu z důvodu jeho sexuální orientace. Zatřetí má generální advokátka za to, že směrnice brání polské právní úpravě, která umožňuje hospodářským subjektům brát v úvahu sexuální orientaci při výběru smluvní strany. Vzhledem k tomu, že uvedená právní úprava není nezbytná pro ochranu svobody ostatních v demokratické společnosti, nespadá pod možné výjimky z této směrnice. Generální advokátka zdůraznila, že svoboda volby smluvní strany může být legitimně omezena s cílem chránit další důležité hodnoty v demokratické společnosti, jako je rovné zacházení v zaměstnání a povolání.

Kompletní znění stanoviska je v češtině k dispozici zde: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=265089&pageId=x=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1339623>

ESLP: Rozsudek Merahi a Delhaye proti Francii stížnost č. 38288/15, ze dne 20. září 2022

Dne 20. září 2022 vynesl Evropský soud pro lidská práva rozsudek ve věci Merahi a Delhaye proti Francii. Pan Mehari byl hlavním podezřelým v případě požáru autobusu a dostavil dobrovolně k výslechu na policii, kde mu byla sdělena obvinění, nikoliv však možnosti kdykoliv výslech ukončit nebo o právu nevypovídat a nebyl zastoupen obhájcem. Během tohoto výslechu přiznal, že byl spolupachatelem požáru autobusu s panem Delahayem. Po výslechu informoval policista státního zástupce o obsahu výslechu. Státní zástupce rozhodl o umístění pana Merahiho do vazby. Při nástupu do vazby byl pan Merahi informován o svých právech, zejména na přítomnost advokáta během výslechu a o svém právu nevypovídat. Oba stěžovatelé se dovolávají porušení čl. 6 odst. 1 a 3 písm. c) Evropské úmluvy o ochraně lidských práv ohledně práva na spravedlivý proces. Soud první instance v Saint-Étienne zprostil pana Merahiho a pana Delhaye obvinění z důvodu, že pan Merahi přehodnotil své přiznání a popřel jakoukoliv účast na obviněních poté, co byl plně informován o svých právech. Přítomnost otisků pana Merahiho na láhvi whisky nalezené více než třicet metrů od spálených vozidel autobusu je nedostačující při absenci doznání nebo jiné skutkové podstaty k prokázání účasti obžalovaných na činech, z nichž jsou obviněni. Státní zástupce se proti rozsudku odvolal a odvolací soud uznal stěžovatele vinnými dle obžaloby.

Evropský soud pro lidská práva ve svém rozsudku poznamenal, že pan Merahi nevznesl námitku neplatnosti řízení před odvolacím soudem. I přestože pan Merahi této možnosti nevyužil, zpochybnil podmínky svého výslechu v odůvodnění ve věci samé. Dle ESLP odvolací soud tedy mohl rozhodnout o dodržování práv podle článku 6 Úmluvy, což učinil a stanovil, že článek 6 Úmluvy porušen nebyl. ESLP rozhodl, že omezení záruk uvedených v článku 6 Úmluvy vyplývá z francouzského práva použitelného v době rozhodných skutečností. ESLP dodává, že přístup k obhájci lze ze závažných důvodů v přípravném řízení a pouze výjimečně omezit. Toto omezení musí mít však dočasnou povahu a musí být založeno na individuálním posouzení konkrétních okolností případu. Z důkazů předložených francouzskou vládou nevyplývá, že by existovaly přesvědčivé důvody, které by odůvodnily výše uvedená omezení v projednávané věci. Ačkoli stěžovatele nelze považovat a priori za zvláště

zranitelného a jeho výslech trval pouze jednu hodinu a třicet pět minut, stěžovatel tvrdil, že byl vystaven tlaku ze strany policie, což ho údajně donutilo se přiznat. ESLP tedy stanovil, že se stěžovatel dostal do situace zranitelnosti. Dále dodává, že stěžovatel své doznání nezopakoval od doby, kdy využil asistence advokáta.

ESLP dospěl k závěru, že trestní řízení proti panu Merahimu jako celek nenapravilo závažné procesní nedostatky, které vznikly během výslechu na policii. Ve vztahu k panu Merahimu tedy došlo k porušení článku 6 odst. 1 a 3 Úmluvy.

Plné znění rozsudku je ve francouzštině k dispozici zde: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-219547%22%5D%7D>

Odbor mezinárodních vztahů ČAK